

Na podlagi tretjega odstavka 12. člena in četrtega odstavka 13. člena zakona o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 45/01) izdaja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

P R A V I L N I K

o varovanih območjih in izvajanju uradnih sistematičnih raziskav na posebno nadzorovanih območjih*

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina pravilnika)

Ta pravilnik določa postopek za pridobitev statusa varovanega območja, podrobnejše pogoje za izvajanje uradnih sistematičnih raziskav, zahteve za premeščanje določenih rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov v varovanem območju in preko varovanega območja ter seznam varovanih območij.

2. člen

(pomen izrazov)

Za potrebe tega pravilnika se uporabljajo izrazi iz zakona, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin, ter izrazi, ki imajo naslednji pomen:

- posebno nadzorovana območja so okužena, ogrožena ali neokužena območja, kjer se na predpisan način zagotavlja zdravstveno varstvo rastlin in posebni nadzor škodljivih organizmov;
- varovana območja so neokužena območja in območja z nizko stopnjo pojavljanja škodljivih organizmov, kjer eden ali več škodljivih organizmov ni ustaljenih, kljub ugodnim razmeram za naselitev ali območja, v katerih obstaja nevarnost, da se bodo določeni škodljivi organizmi ob ugodnih ekoloških razmerah naselili na določenih rastlinah, kljub dejstvu, da ti organizmi niso ustaljeni. Seznam varovanih območij in obdobja veljavnosti varovanih območij je dosegljiv pri Upravi RS za varstvo rastlin in semenarstvo (v nadaljnjem besedilu: uprava) in na njeni spletni strani;
- škodljivi organizmi so organizmi, ki so naštet v Prilogi 1, ki je sestavni del tega pravilnika, in organizmi s seznamov I.A.I, I.A.II, II.A.I in II.A.II, določeni s predpisi, ki urejajo postopke za preprečevanje vnosa, širjenja in zatiranje škodljivih organizmov rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov;
- posebni nadzor škodljivih organizmov je uradni postopek sistematičnega zbiranja in shranjevanja podatkov o navzočnosti škodljivih organizmov, ki se izvaja na podlagi inšpekcijskih pregledov, načrtovanega spremljanja zdravstvenega stanja rastlin in sistematičnih raziskav;
- sistematična raziskava je uradni postopek ugotavljanja zdravstvenega stanja rastlin, ki se izvaja v določenem časovnem obdobju z namenom, da se določijo značilnosti populacije škodljivega organizma ali vrsta škodljivega organizma, ki je navzoča na posameznem območju;
- sistematični nadzor škodljivih organizmov je posebni nadzor škodljivih organizmov, ki se izvaja na območju, kjer je bila ugotovljena prisotnost škodljivih organizmov, ter obsega sistematične raziskave in ukrepe za zatiranje in preprečevanje njihovega širjenja.

3. člen

(seznam)

- (1) Seznam, ki se nanašajo na varovana območja, so:
- seznam I.B in II.B o škodljivih organizmih, katerih vnos v določena varovana območja je prepovedan;
 - seznam III.B o rastlinah, rastlinskih proizvodih in nadzorovanih predmetih, katerih uvoz iz določenih držav v določena varovana območja je prepovedan;
 - seznam IV.B o posebnih fitosanitarnih zahtevah za določena varovana območja;
 - seznam V.A.II o rastlinah, rastlinskih proizvodih in nadzorovanih predmetih, za katere se izda rastlinski potni list z oznako "ZP" in kodo škodljivega organizma iz Priloge 1 tega pravilnika, za katerega je varovano območje priznано.
- (2) Seznami iz prejšnjega odstavka so določeni v pravilniku, ki ureja postopke za preprečevanje vnosa, širjenja in zatiranje škodljivih organizmov rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov.

4. člen

(registracija imetnikov, prijava pridelave, izdaja potnih listov in premeščanje v varovana območja)

Glede registracije imetnikov rastlin, rastlinskih proizvodov ali nadzorovanih predmetov (v nadaljnjem besedilu: imetniki), prijave pridelave, izdaje rastlinskih potnih listov za varovana območja in premeščanja v varovana območja se uporabljajo določbe pravilnika, ki ureja pogoje za registracijo imetnikov za namene zdravstvenega varstva rastlin in pogoje za izdajanje rastlinskih potnih listov.

II. VAROVANO OBMOČJE

5. člen

(določitev varovanega območja)

- (1) Varovano območje na ozemlju Republike Slovenije razglasi Komisija Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: komisija) na podlagi zahtevka uprave po predhodnem mnenju Odbora Evropske unije za zdravstveno varstvo rastlin, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
- da določena vrsta škodljivega organizma iz Priloge 1, ki je naseljena na enem ali več območjih Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), ni ustaljena ali naseljena na območjih v Republiki Sloveniji kljub ugodnim razmeram za njeno naselitev;
 - da zaradi ugodnih ekoloških razmer obstaja nevarnost naselitve posameznih škodljivih organizmov kljub dejstvu, da ti organizmi niso ustaljeni ali naseljeni na območju EU.
- (2) Uprava priloži k zahtevku v primeru iz prve alineje prejšnjega odstavka rezultate sistematičnih raziskav, v primeru iz druge alineje prejšnjega odstavka pa oceno nevarnosti škodljivega organizma.
- (3) Ne glede na rezultate sistematičnih raziskav lahko komisija v soglasju z upravo organizira dodatne preglede in spremlja uradne zdravstvene inšpekcijske preglede rastlin na ozemlju Republike Slovenije.

III. POSEBNI NADZOR

6. člen

(izvajalci posebnega nadzora škodljivih organizmov)

(1) Posebni nadzor nad škodljivimi organizmi izvajajo poleg uprave in fitosanitarne inšpekcije v okviru Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (v nadaljnjem besedilu: fitosanitarna inšpekcija) tudi nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb, ki lahko v okviru izvajanja posebnega nadzora jemljejo vzorce rastlin, rastlinskih proizvodov in rastnih substratov.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek izvajata inšpekcijski nadzor in odrejanje fitosanitarnih ukrepov fitosanitarna in gozdarska inšpekcija.

7. člen

(letni program)

(1) Vrsto posebnega nadzora in škodljive organizme, za katere se izvaja posebni nadzor, določi minister, pristojen za kmetijstvo, v letnem programu za fitosanitarno področje na predlog predstojnika uprave.

(2) Na podlagi letnega programa iz prejšnjega odstavka določi uprava za vsak škodljivi organizem posebej program posebnega nadzora, ki obsega:

- določitev kraja in obsega razširjenosti okužbe,
- določitev števila, načina in časa pregledov ter zbiranja vzorcev za ugotavljanje zdravstvenega stanja rastlin glede na nevarnost škodljivega organizma, raziskovalna spoznanja, statistična načela in biologijo škodljivega organizma.

(3) Program posebnega nadzora pripravi koordinator posebnega nadzora, ki ga imenuje predstojnik uprave. Koordinator pripravi program v sodelovanju z upravo, fitosanitarno inšpekcijo ter strokovnjakom pooblaščenega laboratorija.

IV. SISTEMATIČNE RAZISKAVE

8. člen

(sistematične raziskave na posebnem nadzorovanem območju)

Sistematične raziskave se uporabljajo za:

- uradno določitev posebno nadzorovanega območja kot okuženega, ogroženega ali neokuženega območja, na katerem se na predpisan način zagotavlja zdravstveno varstvo rastlin;
- uradno ugotavljanje navzočnosti škodljivih organizmov,
- uradno ugotavljanje meja razširjenosti škodljivih organizmov;
- stalno preverjanje zdravstvenega stanja rastlin zaradi preveritve značilnosti populacije škodljivih organizmov in zagotovitve njihovega obvladovanja.

9. člen

(obvezne sistematične raziskave)

(1) Izvajanje sistematičnih raziskav je obvezno na varovanih območjih.

(2) Na varovanem območju Republike Slovenije uprava izvaja oziroma zagotavlja izvajanje rednih sistematičnih raziskav v skladu s programom iz 10. člena tega pravilnika, za naslednje škodljive organizme:

- Erwinia amylovora (Burr.) Wirls.,
- Globodera pallida (Stone) Behrens.

10. člen

(program obvezne sistematične raziskave)

(1) Program obvezne sistematične raziskave mora temeljiti na poznavanju biologije posameznega škodljivega organizma ter kmetijstva in okolja na zadevnem območju z uporabo strokovno sprejetih analiznih metod, vključno s pregledom ravnega substrata in posevkov ter po potrebi z laboratorijskim testiranjem.

(2) Program iz prejšnjega odstavka mora zajemati:

- določitev rednih sistematičnih raziskav, kar ob ustreznem času, najmanj pa enkrat letno, omogoča raziskave o navzočnosti škodljivega organizma, za katerega naj bi območje prejelo status varovanega območja;
- način vodenja evidenc rezultatov sistematičnih raziskav.

(3) Metodologija obveznih sistematičnih raziskav, izvedba in rezultati raziskav morajo biti dostopni komisiji in njenim pooblaščenim strokovnjakom.

11. člen

(program obveznih sistematičnih raziskav za gozdne rastline)

Pri izvedbi obveznih sistematičnih raziskav za škodljive organizme iz razreda žuželk in pajkovcev, ki so relevantni za gozdne rastline in rastlinske proizvode in napadajo prosto rastoče gozdne rastline, je potrebno slediti naslednjim zahtevam:

- a) sistematična raziskava se opravi na varovanem območju;
- b) metodologija sistematične raziskave mora temeljiti na prostorski grafični predstavitvi, ki zajema vzpostavitev mreže opazovalnih točk (opazovalne točke so lahko v naravi označene, zaradi preglednosti se lahko izdelajo zemljevidi za prikaz opazovalnih točk) po sistematski mreži, ki pokriva celotno zadevno območje in zapis naslednjih parametrov vsake točke:
 - dejanska geografska širina in dolžina,
 - topografija,
 - po potrebi opis lokacij,
 - po potrebi dodatne informacije;
- c) za odločanje o primernosti opazovalne točke se uporabljajo naslednja merila:
 - območje okoli točke mora biti dovolj veliko, da omogoča izbor točke,
 - na splošno se točka določi tako, da omogoča ustrezne postopke ocenjevanja,
 - v posebnih primerih, kadar to pride v poštev, se lahko izberejo druge točke, npr. na lokacijah, kjer je nevarnost potencialnega vnosa zadevnega škodljivega organizma velika;
- d) po potrebi se beležijo meteorološki podatki, zlasti padavine, temperatura ter edafski podatki in sicer po možnosti na lokaciji opazovalne točke, lahko pa se pridobijo tudi od bližnjih meteoroloških postaj, kjer se ti podatki redno merijo. Beležijo se tudi ekstremni dogodki (npr. suša, močne padavine ipd.), ki lahko vplivajo na opazovanja;

- e) sistematična raziskava na vsaki opazovalni točki se mora:
- osredotočiti na reprezentativno število enot rastlin ali rastlinskih proizvodov,
 - osredotočiti na enega ali več glavnih gostiteljskih rastlin ali rastlinskih proizvodov zadevnega škodljivega organizma; po potrebi se zajamejo tudi drugi gostitelji;
 - opravljati vizualne preglede rastlin, da se ugotovi navzočnost simptomov ali znamenj zadevnega škodljivega organizma, ki se opravljajo ob času, ko bi take simptome ali znamenja pričakovali v največjem razmahu,
 - v primeru suma pojava škodljivega organizma opravljati laboratorijsko testiranje vzorcev;
- f) po potrebi se na opazovalnih točkah uporabljajo pasti, ki privabljajo škodljive organizme; pri izbiri tipa in števila uporabljenih pasti in metode za lov v pasti se upošteva biologija škodljivega organizma.

V. POSEBNI POGOJI ZA PREMEŠČANJE

12. člen

(premeščanje v varovano območje)

- (1) Če rastline, rastlinski proizvodi in nadzorovani predmeti s seznama V.A.II izvirajo z varovanega območja ali uradno določenega območja, velikega vsaj 50 km2, in se premeščajo v drugo varovano območje, se zanje izda rastlinski potni list z oznako "ZP" in kodo škodljivega organizma, za katerega je varovano območje priznано.
- (2) Imetnik mora prijaviti nameravano premeščanje v varovano območje najmanj 48 ur pred nakladanjem. Prijava se vloží pisno z navedbo kraja namembnosti, vrste rastlin, števila in opisa pakiranj ter količino (kg, m3, kos).
- (3) Rastlinski potni list z oznako "ZP" izda imetnik ali izvajalec javne službe zdravstvenega varstva rastlin na podlagi uradnega zapisnika o opravljenih zdravstvenih pregledih rastlin in evidenc v skladu s predpisi, ki urejajo preglede na mestu pridelave.
- (4) Za rastline ali rastlinske proizvode, ki ne izpolnjujejo fitosanitarnih zahtev za varovano območje, ustrezajo pa zahtevam predpisov, ki urejajo premeščanje, lahko imetnik izda navadni rastlinski potni list na podlagi ugotovitev pristojnega fitosanitarnega inšpektorja in dovoljenja uprave.

13. člen

(premeščanje znotraj varovanega območja)

- (1) Če rastline, rastlinski proizvodi in nadzorovani predmeti s seznama V.A.II izvirajo z varovanega območja in se premeščajo znotraj njega, imetnik ni dolžan posebej prijaviti nameravanega premeščanja v varovano območje.
- (2) Imetnik ali izvajalec javne službe zdravstvenega varstva rastlin lahko izda rastlinski potni list, če so izpolnjene posebne fitosanitarne zahteve s seznama IV.B, za katere so bila posamezna varovana območja priznana in opravljen vsaj en uradni pregled v rastni dobi.
- (3) Premeščanje pod pogoji iz tega člena je dovoljeno le v primeru, da se na varovanem območju izvajajo obvezne sistematične raziskave v skladu s tem pravilnikom.

14. člen

(premeščanje preko varovanega območja)

- (1) Če izvirajo rastline, rastlinski proizvodi in nadzorovani predmeti s seznama V.A.II z nevarovanega območja in se premeščajo preko varovanega območja na končno destinacijo v nevarovanem območju z rastlinskim potnim listom, ki ni veljaven za varovano območje, morajo izpolnjevati naslednje zahteve:
- a) pakiranje oziroma vozilo, ki prevaža rastline, rastlinske proizvode in nadzorovane predmete, mora biti čisto in prosto škodljivih organizmov tako, da ni nevarnosti širjenja škodljivih organizmov;
- b) nemudoma po opravljenem pakiranju mora biti pakiranje oziroma vozilo, ki prevaža rastline, rastlinske proizvode in nadzorovane predmete, zavarovano po fitosanitarnih standardih, določenih po mednarodni konvenciji, ki ureja varstvo rastlin, tako, da je zagotovljeno:
- da ni nevarnosti širjenja škodljivih organizmov v varovanem območju,
 - nespremenljivost identitete pošiljke,
 - da pošiljka ustreza zahtevanim pogojem uradnega nadzora v skladu s predpisi, ki urejajo preprečitev vnosa, širjenja in zatiranje škodljivih organizmov rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov;
 - da pošiljka ostane zaščitená med prevozom preko varovanega območja;
- c) rastline, rastlinske proizvode in nadzorovane predmete mora spremljati dokument, ki se običajno uporablja pri trgovanju, iz katerega je razvidno, da sta njihov izvor in končna destinacija zunaj varovanega območja.
- (2) Če je med uradnim pregledom v okviru sistematične raziskave, načrtovanega spremljanja ali drugih rednih ali naključnih pregledov zdravstvenega stanja rastlin na varovanem območju ugotovljeno, da zahteve iz prejšnjega odstavka niso izpolnjene, fitosanitarni oziroma gozdarski inšpektor nemudoma odredi zapečatenje pošiljke in prevoz rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov pod uradnim nadzorom na končno destinacijo zunaj varovanega območja.

VI. EVIDENCE IN POROČANJE

15. člen

(evidenca posebnega nadzora)

Uprava vodi evidenco o rezultatih posebnega nadzora, še posebej o rezultatih sistematičnih raziskav na podlagi lastnih podatkov, podatkov, ki jih zagotavljajo imetniki rastlin, izvajalci javne službe in javnih pooblastil ter fitosanitarna inšpekcija.

16. člen

(poročanje in obveščanje)

- (1) Koordinator posebnega nadzora, ki skrbi za usklajevanje izvajanja sistematične raziskave in za koordinacijo med vsemi izvajalci, med letom po potrebi obvešča upravo o nenavadnih pojavih in posebnostih ter pripravi polletno delno poročilo in zbirno letno poročilo o izvajanju sistematične raziskave, ki ga do 30. novembra tekočega leta v pisni obliki odda upravi.
- (2) Ne glede na določbe 10. in 11. člena tega pravilnika morajo izvajalci posebnega nadzora za vse vrste posebnega nadzora zabeležiti parametre vsake točke uradnega pregleda in vzorčenja z dejansko geografsko širino in dolžino, opisom lokacij ter rezultatom za vsako raziskavo posebej, ter jih v elektronski obliki, primerni za obdelavo baz podatkov, oddati upravi skupaj z zbirnim letnim poročilom.

17. člen

(mednarodne obveznosti)

(1) Uprava v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin ter mednarodnimi konvencijami in sporazumi, ki obvezujejo Republiko Slovenijo, poroča o izsledkih posebnega nadzora.

(2) O rezultatih obveznih sistematičnih raziskav uprava uradno obvešča komisijo najmanj enkrat letno.

(3) Uprava takoj obvesti komisijo o vsaki ugotovitvi navzočnosti škodljivih organizmov iz drugega odstavka 9. člena tega pravilnika.

VII. STROŠKI

18. člen

(stroški)

- (1) Stroški odvzema vzorcev in laboratorijskega testiranja se v okviru sistematične raziskave krijejo iz proračuna Republike Slovenije ne glede na izid laboratorijske analize.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek mora stroške odvzema vzorcev in laboratorijskega testiranja v okviru sistematičnega nadzora na mestih pridelave rastlin za saditev in laboratorijskega testiranja kriti imetnik rastlin ne glede na izid laboratorijske analize, če je tako predpisano s pravilnikom, ki ureja zatiranje in preprečevanje širjenja škodljivega organizma.
- (3) Stroški laboratorijskega testiranja ne smejo presegati najvišje dovoljene cene, ki jo v pogodbi z izvajalci testiranja določi uprava.

VIII. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

19. člen

(uveljavitev pravilnika)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, določbe 5., 12., 13. in 14. člena tega pravilnika, ki se nanašajo na varovana območja, pa se začnejo uporabljati z dnem pristopa Republike Slovenije k Evropski uniji.

Št. 327-01-225/2003

Ljubljana, dne 17. julija 2003.

EVA 2002-2311-0050

mag. Franc But l. r.
Minister
za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

* Ta pravilnik vsebinsko povzema Direktive št. 2001/32/ES, spremenjeno z 2002/29/ES, 2003/21/ES in 2003/46/ES; 92/70/EES; 93/51/EES; delno Direktivo 2000/29/ES v določbah, ki se nanšajo na varovana območja

PRILOGA 1: ŠKODLJIVI ORGANIZMI

ZP	Škodljivi organizmi
koda	

(a)	Insekti, pršice in ogorčice na vseh razvojnih stopnjah
1.	Anthonomus grandis (Boh)
2.	Bemisia tabaci Genn. (evropske populacije)
3.	Cephalcia lariciphila (Klug.)
3.1	Daktulosphaira vitifoliae (Fitch)
4.	Dendroctonus micans Kugelan
5.	Gilpinia hercyniae (Hartig)
6	Globodera pallida (Stone) Behrens
7.	Gonipterus scutellatus Gyll
8.	Ips amitinus Eichhof
9.	Ips cembrae Heer
10.	Ips duplicatus Sahlberg
11.	Ips sexdentatus Boemer
12.	Ips typographus Heer
13.	Leptinotarsa decemlineata Say
14.	Lirimyza bryoniye (Kaltenbach)
15.	Sternochetus mangiferae Fabricius
16.	Thaumetopoea pityocampa (Den. and Schiff.)

(b)	Bakterije
1.	Curtobacterium flaccumfaciens pv. flaccumfaciens (Hedges) Col.
2.	Erwinia amylovora (Burr.) Wirisl. et al.

(c)	Glive
1.	Glomerella gossypii Edgerton
2.	Gremmeniella abietina Morelet
3.	Hypoxyton mammatum (Wahl.) J Miller

d)	Virusi in virusom podobni organizmi
1.	Beet necrotic yellow vein virus
2.	Tomato spotted wilt virus
3.	Citrus tristeza virus (evropski sevi)
